

LAGUTSKOTTETS UTLÅTANDE 13/2000 rd

Statsrådets skrivelse med anledning av Republiken Frankrikes initiativ till rambeslut (penningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel och vinning av brott)

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagens talman sände den 10 oktober 2000 statsrådets skrivelse med anledning av Republiken Frankrikes initiativ till rambeslut (penningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel och vinning av brott) (U 40/2000 rd) till stora utskottet för behandling och bestämde samtidigt att lagutskottet skall lämna utlåtande i saken till stora utskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Katariina Jahkola, justitieministeriet
- kriminalöverinspektör Jari Liukku, central-kriminalpolisen.

Samband med andra ärenden

Internationellt bekämpande och internationell lagföring av allvarliga ekonomiska brott, däribland penningtvätt, och spårande av vinning av brott inklusive utdömande av straff utgör ett omfattande komplex som har samband med ett flertal internationella konventioner och unionsärenden. Sakkomplexet har tidigare behandlats i lag-

utskottet bland annat i samband med följande två ärenden:

— Statsrådets skrivelse U 49/1998 rd med anledning av ett förslag till gemensam åtgärd om identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel och vinning som härrör sig från brottslig verksamhet (gemensam åtgärd om förverkande av vinning som härrör sig från brottslig verksamhet). Utskottet har lämnat utlåtande LaUU 7/1998 rd om skrivelsen.

— Statsrådets skrivelse U 44/1999 rd med anledning av ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv (penningtvätt). Utskottet har lämnat utlåtande LaUU 17/1999 rd om skrivelsen.

Ärendet har också samband med statsrådets skrivelse U 39/2000 rd med anledning av ett initiativ från Republiken Frankrike till en konvention (förbättrad ömsesidig rättslig hjälp i brottmål), som är under behandling i utskottet.

En delegation från lagutskottet har i samband med ett besök vid Europols huvudkvarter i Haag i september 2000 haft tillfälle att se hur allvarliga internationella brott bekämpas och utreds utifrån Europeiska unionens bestämmelser och konventioner om rättslig hjälp och penningtvätt.

STATSRÅDETS SKRIVELSE

Förslaget till rambeslut

Rambeslutet avser att ersätta den gemensamma åtgärd om penningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel och vinning av brott (*gemensam åtgärd av år 1998*) som rådet antog i december 1998. Initiativet baserar sig på slutsatserna från Europeiska rådet i Tammerfors 1999. Promemorian i statsrådets skrivelse baserar sig i sin tur på dokument 10232/00 DROIPEN 25.

Syftet med rambeslutet är att förplikta medlemsstaterna till striktare åtgärder än vad den gemensamma åtgärden förutsätter på det område som rambeslutet omfattar. För att säkerställa detta skall reservationerna mot Europarådets konvention från 1990 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott (nedan *konventionen om penningtvätt*) inte längre gälla. Medlemsstaterna skall inte heller längre kunna göra reservationer i fråga om förverkande av vinning från brott som bestraffas med stöd av skattelagstiftningen.

Enligt artikel 2 i rambeslutet skall medlemsstaterna vidta åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att det högsta straffet för brott som avser grov penningtvätt är fängelse i minst 5 år.

I artikel 3 i rambeslutet åläggs medlemsstaterna skyldighet att se till att deras lagstiftning och förfaranden när det gäller förverkande av vinning av brott också möjliggör förverkande av egendom, vars värde motsvarar sådan vinning både i rent inhemska förfaranden och i förfaranden som inleds på begäran av en annan medlemsstat. Medlemsstaterna skall också kunna verkställa beslut som fattats i andra medlemsstater om förverkande av vinning.

Genom rambeslutet upphävs motsvarande artiklar i den gemensamma åtgärden. I övriga delar skall den gemensamma åtgärden förbli i kraft.

Finland har ratificerat konventionen om penningtvätt 1994, och den finska lagstiftningen uppfyller förpliktelseerna i konventionen. Finland har inte gjort det slag av reservationer mot konventionen som avses i rambeslutet.

Enligt 2 kap. 16 § strafflagen kan domstolen pröva om den ekonomiska fördel brottet berett skall dömas förverkad. I sin proposition RP 80/2000 rd med förslag till revidering av lagstiftningen om förverkandepåföljder föreslår regeringen dock att lagen skall ändras så att vinningen av brott i princip alltid skall dömas förverkad, men med vissa förbehåll om värdet av vinningen eller ett föremål eller egendomen är obetydligt.

Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser det viktigt att EU effektiviserar sina åtgärder mot penningtvätt utifrån slutsatserna vid det särskilda mötet i Tammerfors och ställer sig således i princip positivt till Frankrikes initiativ.

Statsrådet har dock vissa förbehåll för att det i rambeslutet för alla medlemsstater skall fastställas ett lika stort lägsta maximistraff för brott som avser penningtvätt, om straffet klart avviker från straffnivån i Finlands strafflag.

Statsrådet meddelar att meningen är att nå politiskt samförstånd om förslaget vid det gemensamma mötet för ECOFIN-rådet och rådet för rättsliga och inrikes frågor den 17 oktober 2000.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Enligt vad utskottet har erfarit innebär förslaget från det senaste presidiummötet väsentliga ändringar i texten (dokument 11856/00 DROIPEN

41). Enligt förslaget skall artikel 2 i rambeslutet förplikta medlemsstaterna att föreskriva ett maximistraff på minst fyra år (alltså inte längre fem år) för grovt brott som avser penningtvätt. Artik-

larna 4 och 6 i det tidigare dokumentet har strukits. Artikel 8 förutsätter att medlemsstaterna anpassar sin lagstiftning till förpliktelserna i rambeslutet före utgången av 2003.

Det senaste förslaget förutsätter inte längre ändringar i Finlands lagstiftning, eftersom regeringens proposition med förslag till revidering av lagstiftningen om förverkandepåföljder (RP 80/2000 rd), som behandlas i lagutskottet, redan harmonierar med rambeslutet. Statsrådet uppger sig tillstyrka det senaste förslaget.

Lagutskottet anser att beslutet att avskaffa reservationerna i 1990 års konvention om penningtvätt i medlemsstaternas lagstiftning på ett avgörande sätt främjar det internationella samarbetet kring bekämpning av penningtvätt, utredning av ekonomisk brottslighet och spårande av vinningen av brott. Utskottet har upprepade gånger understrukt betydelsen av internationellt samarbete i allvarlig ekonomisk brottslighet och tillstyrker därför förslaget.

Utskottet uppmärksammar dock en detalj. I promemorian i anknytning till statsrådets skrivelse ses strävan mot samordning av straffskalorna för enskilda brottstyper inom unionens

område inte som någonting positivt, eftersom det splittrar den nationella systematiken och lätt leder till en godtycklig straffskala på nationell nivå. Att maximistrafen för vissa brott samordnas leder dessutom inte nödvändigtvis till att de straff som döms ut för dessa brott i olika medlemsländer i praktiken vore enhetliga.

Nu när straffskalan i rambeslutet har ändrats, har statsrådet frångått sin hållning i detta konkreta fall. Med tanke på framtiden vill utskottet påpeka att skillnader i de nationella maximistrafen och straffpraxis i Europeiska unionens medlemsstater i praktiken lätt leder till att vinningen av brott kanaliseras till stater med lindriga sanktioner för penningtvätt. Därför är det angeläget att överväga det lämpliga i enhetliga straff från fall till fall. En klar författningsgrund underlättar och påskyndar det internationella samarbetet med att bekämpa penningtvätt och organiserad brottslighet.

Utlåtande

Lagutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att utskottet tillstyrker rambeslutet.

Helsingfors den 13 oktober 2000

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Matti Vähänäkki /sd
medl. Sulo Aittoniemi /alk
Leena-Kaisa Harkimo /saml
Jyri Häkämies /saml
Erkki Kanerva /sd
Toimi Kankaanniemi /fkf

Annika Lapintie /vänt
Kari Myllyniemi /cent
Kirsi Ojansuu /gröna
Veijo Puhjo /vänt
Tero Rönni /sd
Harry Wallin /sd.

Sekreterare vid sammanträdet var

utskottsrådet Kaisa Vuorisalo.

